

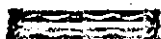
A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG.
NEK KEGYELMES ENGRDELMEVEL.

Indult BÉTSBÖL Szeredán 5. Augufthusban 1789.

Edgy Kaláfszos búza-fő az Eszefek és a' Bolondok, a'
Tudófsak és a' Tudatlanok között mely szép hason-
latofágót szolgálhat! ha teli a' búza-fő, le-hajlik;
ha üres, fejét fel-emeli. Igy a' Tudakofok agy-ve-
lötöl üress fejeket fel-emelik; a' midőn azonban az
iguz Tudófsak meg-hajtott fővel járnak.

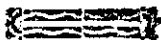
Edgy Magyar — és edgy Frantzia Veréb az
Elyfeumban,

Yyát a' Verebek, 's más oktalan állataknak mennek-é
az Elyfeumba? igen-is, valamikor az Ujság-
frök kívánniak; még pedig ezek, valamint a' felső
Világban, itt-is olyan böldegok, hogy akár mely
Tartományból valók légyenek, egy más nyelvét jól
értik, és beszélhetnek egy mással, — Ha az okoss

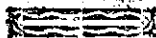
teremtett-állatok közzül a' külömben leg-tudósbbr ember *Londonba, Párisba, Madritba, Kerfonba* vagy a' vad *Hottentották* Anya-Várofsába mégyen, 's az ott lévő Nemzetek' nyelvét nem érti; sokkal kisebb a' tudatlannál; mert nem szólhat, 's azt sem lehet rólla mondani, hogy tudatlan. Ennek hát nyelvet tanító Mestert kellett fogadni; szükség szorgalmatoson idegen szót tanulni, 's ugy táthatja-fel a' száját, hogy más meg-értse. A' Magyar ökröt *Londonba* hajtják, 's mihelyt meg-érkezik, ő a' leg-tudósbbr Anglus Ökör — ugy bög, mintha Nagy Britániában született volna — egy tsep szüksége fintsen nyelv tanító Mesterre. Így van a' Verebek' állapota-is; ezek akár hová mennek, mind tsak edgy nyelven *tsirikkálnak*; még tsak *Dialectusban* sem külömbözik edgyiknek nyelve a' másiktól; szólnak egymáshoz és egy mált minden Talmáts-nélkül meg-értik; a' mint most mingyárt meghaljátok, mit beszél a' Magyar Veréb a' *Frantzia* Verébbel az *Elyseumban*; kik a' Hóltaknak-országába tsak a' minap edgyütt érkezének. — *Szól a' Magyar Veréb.*

Honnan jösz kedves Veréb Barátom? illy só-ványon, illy el-tépett tollakkal. Mitsoda földön laktál, hól születél, hogy volt a' más Világon dolgad és mitsoda ujságokat tudtz? beszéld-elé. — A' F. V. Én *Frantzia* Veréb vagyok; amaz örök emlékezetű *Vóltérral*, kit amott láttz, egy efszendőben és egy nap — *Párisban* egy külső Majarbéli fának üregében születtem, egész *Frantzia*-országot bé-laktam; fiaimat ezerre 's meg ezerre szaparítottam — gondolhatod, mennyi időt éltem. A' gyerekeknek mester.

mesterséges törjeket mindég szerentséfen el-kerültem, 's nézd-meg most végre éhel holtam-meg 's ide jöttem. De hogy halálomnak okát, bővebb környül-állásait, a' *Párisi* ujságokat, és azoknak okát megtudhalsad — imé elé-bezféllem.

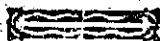
Az 1787-dik éftendőben azt a' szép tanátsot adá a' Frantzia *Notables* a' Királynak, hogy az Országban termett gabonának ki-vitele engedtetnék-meg; meg-is leve. 1788-dikban, Juliusnak 13-dikán a' mostoha időnek ama nevezetes Égi-háborút hozott szerentséllensége találá Frantzia-orzágnak harmad részét, mely edgy két óra alatt mindent megemészte. Ekkor a' mi meszfze-látó szomszédjaink az Anglusok és Hóllandusok el-jövének, és egész Frantzia-országban a' gabonát jó pénzen fel-szedék, és el-vivék. El-jöve a' közelebb múlt kemény tél, melyhez még Frantzia-ország hasanlóról nem emlékezik, 's Dëcemberben nyilék-fel a' Frantzia szem, hogy fuhólt fints búza; midőn már másunnan sem hozhattak, 's málok nem-is adtak — ha adott az Anglus, két három árron adta, 's a' Frantzia búzával Frantzia pénzt haláfszott-ki az Országból — a' honnan már most olly rend-kivül való szüksége vagyon itt a' gabonának, hogy a' hozzánk külömben sem igen *héflig* Frantzia Parafzt, egy szem búzáért 100 Verébnék-is kéfz volna ki-vernü a' szemét. — E' völt oka halálomnak; sovány és el-rongyallott völtamnak. A' többi *Párisi* ujságokat pedig ha elé-bezféllem; mit tsinálnak ott a' Hazafiak egy-málsal? és tsak Juliusnak 12-dikétől fogva a' mái napig mik történtenek; fel-borzod a' tóllad, 's el-repülfsz előllem.

Itt a' Hazafiák között egy olyan veszedelmes vérengző had támodott, mellyet talám *Páris* és az a' ki nyílt szemű pallérazott Nemzet a' vad-embe-
rek' *Kronikájában*-is alig olvashatott. A' Király *Páris* körül egy 80-ezerből álló fegyveres Tábort hú-
zott öfzve, melly 3 apróbb Táborokra osztatott; az edgyik vagyon *St Denis*-ben; a' második az ugy nevezett *Márs*-mezején; a' harmadik pedig *Sablons*-ban. A' Király a' maga Királyi-hatalmának meg-
tapadtatásától félvén, már most erőszakkal nyúl a' dologhoz. Hat Generál Májorokat tett *Komendéra-
zóká*, és *Brogie* Ur ezen egész Tábornak leg-főbb Vezére. Magazinumokat állittanak fel; minden ha-
di-dolgak olly készületben vagynak, mintha a' leg-
veszedelmesebb külső ellenségre ütni akarnának. A' rettentő ágyuk, és ágyuzó Sergek elé-állottanak, hogy a' fel-zavaradott engedetlen népnek fülébe en-
gedelmességet mendörögjenek. Mely rettenetes tzél! melly szomorú következesek!

Mát i-dikben olly nyilvánóságos maga meg-ha-
tározódásra vetemedett a' köz-nép, hogy a' maga szándékát mind a' Királynak, mind a' más két *Stá-
tusoknak* nyilván ki-mondotta vala, hogy kélszebb inkább az egész község életével áldozni, hogysen izéljától egy haj-szálnyit is hátrálni. Minden Tartománýokba Követekeket küldettenek; kik a' népnek hírt adjanak, hogy magoknak fegyvert szerezzenek, hogy az erőszaknak alkalmatóságával leg-oltau fegyvert foghassanak. Minden idegen Sergeknek, mellyek Frantzia 'Sódon vagynak, tudokra adták, hogy ők az öfzve-gyült és fegyverben ki-állott népre

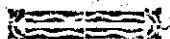
napre tsak egy lövést is tenni meg-ne próbálják ; mert a' melly Sergek ezt fognák tselekedni , azok az egész Nemzet' dühösségének prédái lennének. A' Frantzia Nmztbéli Sergek nem hogy a' Királyi parantsolatnak engedelmeskednének , sőt fergestől állanak a' fel-zendült néphez ; kik ellen fegyvert fogni egysém akar — és így a' valóságos Hazafiui had , mely leg-vezedelmelebb , és a' Hazának mindenkor meg-ölő mérge , Frntzia-országban el-kedődött. A' nagyobb Tisztviselőket , a' tsendességet prédikállókat ölik , vágják , prédálják. — Itt vagyon az a' Levél-is , mellyet a' Köz-Rend Frantzia-orzágnak minden Törtományiba el-küldött : „ Az Udvar a' mi szán-
 „ dékunkot , mellyet mi a' *Státusnak* hasznára meg-
 „ mozdítottunk , akadályoztatni kívánnya , még pe-
 „ dig fegyverrel és ágyukkal. Mi a' mi tzelunktól
 „ egy hajszálnyit sem hátrálunk ; mi a' mi fel-téte-
 „ lünkben erősek és álhatatosok lészünk ; mi , a'
 „ közönséges haszonért magunkat elsőbb keresztül
 „ döföttetni és ágyuztatni engedjük , hogy-sem tze-
 „ lunktól el-áljunk. De , Uraim ! ha mi a' mi Ked-
 „ ves Hazánknek hasznáért vért öntünk ; ha ma-
 „ gunkot azért előre halálra készítjük , hogy az
 „ igazság mellett meg-haljunk ; mig a' Sirnak kül-
 „ ső-partyán állunk , az álhatatosságnak hangjával
 „ kiáltunk ti-hozzátok ; mentsétek életünket a' ha-
 „ láltól — mentsétek a' mi vérünket , mellyet a' ti
 „ hasznatokért ki-ontunk ! s. t. — Egy szóval ked-
 „ ves veréb Barátom most mind az éhségre , mind a'
 „ zenebonára nézve olyan környülállások között va-
 „ gyon Frantzia-ország , hogy tsak a' napokban több

hever vala 800 meg-hólt embernél a' maga vérében a' 15-dik *Lajós* Király piattzán; nem tsak *Nekker*'s más tudva-lévő Ministerek küldettek számkivetésbe, hanem *Montmorin* és *Priefis* el-vezítették a' Királyi kegyelmet; sőt mit mondok! az *Orledni* Hertzeg-is őrizet alá vala téve. — 13-dikban az ugy nevezett *Royal* Regiment vala az, melynek Obestere Printz *Lámbeft* leg-előbb-is a' népre tüzeltetni kezdé. Oda ez az egefz Regiment! oda Printz *Lámbeft*; mert erre a' Nép dühös indulatok között rá-rohonván, tsak alig van-egynéhány közüllök, kik a' véres halál elől el-szaladhatának. Más Regimentek állának-elé; mellyekből fokou a' néphez adván magokat, a' Polgárok és katonák edgyütt öldöklék vala a' tüzelő hadi-népet, ugy hogy már estvig 10-ezer hólt testeket láthattál volna a' földön heverve. Ezen alkalmatóság után bé-menvén a' Király meg-illetődött szível az Ország-gyülekezetébe, egy olly szívre-ható beszédet tarta a' Státusok előtt, hogy a' Polgárság *Députátusai* az öldöklő fegyverrel öfzve-tódúlt nép közé menvén, azt letsendehítették azzal, hogy a' Király minden kéréseket meg-adta. Ekkor az erőszakos nép győzedelmeskedvén; mindenütt az hallatik vala: élyen a' mi jó Királyunk! Tsak nézd-meg már most kedves Veréb Barátom! mikor tselekedtük mi ezt egy másfal; a' mit ezen pallérazott okos Frantziák tselekedtek? — De már most látom, hogy az irtózás miatt borzod a' tollad; máskor beszéllem-elé a' többit; mondj tésis a' te Hazádról valamit.

A Magyar Veréb: „En Magyar-orzágnak Horváth-ország felől való szélein születtem, a' meg-bóldo-

dogúlt Tsászárnéval tsak nem egy efszendőben ép-
 pen olyan bóldog időben, mikor a' Búzának vé-
 kája, a' leg-szebbiknek-is tsak 8 garas vala, 's már
 most Köble 6 — 7 — 8 forinton-is el-megyten fok
 helyyeken; de ha az idén bőv- termés lett volna,
 ezen a' Lakafok kevesset törődneken; mert egy ol-
 lyan Országban, hól a' föld népe a' földnek Törvé-
 nye szerint tartazik mindent maga meg-emészteni;
 és a' külső Nemzeteknek semmit jó pénzen el nem
 adhat, jó ha egy kifs pénzetskét tehet el érette; de
 az idén-is olly szükön termett, hogy 3 Kalangya
 sem ereszt egy vékát, azon-kivül, hogy szalmájá-
 ban-is mindenütt igen kevés vala. Mi ugyan Ve-
 rebek ezen bóldog Országban soha még ehel-halás-
 ra nem jutottunk; de tavaly és az idén fok visz-
 togságokat szenvedtünk; mert edgyik szomszédunk
 ellenség, a' másik pedig segítség lévén, az ide-va-
 ló Verebek egy-felől a' Barátság, más-felől az el-
 lenségeskedés jufsán, fokot el-vittenek, fokot el-
 prédáltanak, és félek, hogy tsak a' jövő Karátson
 után-is az én életben lévő fiaim nem várt szükséget
 fognak szenvedni. Az én halálom így történt: A' na-
 pokban egy 12 fontos gollyóbisú ágyú mellett egy
 felétes Katuját láték, éppen midőn egy *Illyriai* Ve-
 réb jó- akarómmal beszéllenék, 's minthogy ez a'
 szó: Katuja — *Illyriai* szó, ő magyarázá-meg né-
 kem, hogy e' mit télszen: Meg- rettenék, hogy ta-
 lám ezen nagy ágyuból feléttel fognák a' verebe-
 ket lönni, melyre a' szivem meg-repedvén, szörnyű
 halállal halék-meg. Az ujságok nálunk-is rettene-

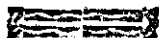
tesek; de ezeket néked máskor beszéllem-elé. Igy vállék-el a' két veréb az Elyseumban egymástól.

A felső Vildgról való elegyes Tudósítások.

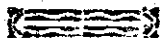
Ferentz fő Hertzegnek kedves Hitelse, a' Vürtembergi *Erfébet* Hertzeg aszfzony, 6 hetektől fogva megint meg-áldatott állapotban lenni mondatik. — A' Táborból jött Tudósítások-szerint sok Tisztjeink, kik Lengyel Nemes fiak, és Lengyel-országban jószágot birnak, mennek Hazájokba, és a' F. Ts. Királyi Tíztségről le-mondanak ezért, hogy a' magok jószágaikat Hazájokban el-ne veszefszék.

Ujj-Grádiskából Juliusnak 17-dikén azt írják, hogy a' *Berbir* ostrománál meg-sebesítettett embereink közzül még 90-en vagynak életben. *Berbir* Várának mostani Komendánsa Kapitány *Gerhárd*, a' Grádiskai Seregből. — 18-dikén Juliusnak az iratik *Zemlinből*, hogy csak 6000 munkások gyűjtetnek ide-öszve, hogy Zemlint egész bátorságba helyheztesék, vagy — talám mást-is gondolnak *Belgrádfelől*. — Azon szomorú Tudósítás, mely-szerint a' Belgrádi Törökök sok Belgrádi lakós Keresztényeket öszve-vagdálnak, és a' vas békokra vetett nem edgycsült Görög Püspöknek szakállát el-nyirták, az ujjabb Tudósítások által is erősttetik. — Hertzeg *Poniatovszki*, ki a' maga Hazájába Lengyel-országba, minden jószágának el-vestése alatt a' F. Tsárfári szolgálatból visszfa hivatott, 6 tzifrán fel-öltetett Magyar Húzárokat viszen magával. — A' *Triesből* a' múlt hónapnak 13-dikán irt Levelek-szerint, a' *Régusai* Közönséges Tárlaságnál lévő F.

Tsázfári Királyi *Agens* Gróf *Stáremberg*, nyavalyáinak orvására, a' Doktoroktól rendeltetett Tengeri feredővel élvén, véletlenül a' Tengerbe holt, és a' múlt hónapnak 9-dikén nagy pompával eltemetteték. — A' *Berbir* Vára ostromában 57-ezer 341 forint és 47 kr. árba gollyóbis és por lödöztetett-el, de ezek helyet találtunk itten 9000 — 18 fontot nyomó gollyóbisokat, és egy Sereg hasznavehető Bombit. Csak a' prédába jött 35 ágyuk, és 4 mazzarak 21-ezer forintra betsültetnek; tehát *Berbir* nekünk nem sokba került. — A' napokban az a' hír érkezék Bétsbe, hogy *Novi* és *Dubitza* körül bizonyosan gyűlnek-öszve a' Török Seregek; még pedig nagy számmal, és nagy kedvek volna ezen Várokat visszavenni. Ezt F. M. B. *Laudon* észre vévén, F. M. L. G. *Mitrovszkival* 15-dikén a' múlt hónapnak oda-ment, és 16-dikban már egynéhány Régementek parantsolatot vettek vala, hogy ötet ide kövessék. — A' hadi-hidakat 16-dikban elvitték *Sabáts*-felé; itt-is akar valami lenni. — Bétsbe parantsolat vagyon, hogy több Táborigazsókát ne-fogadjanak; Istennek hála megkevesedtek a' Betegjeink. A' Zagrábi Táborigazsókában a' m. hón. 25-dikén csak 230 betegjeink valának; pedig itt 2000-nél-is több volt eddig. — Erdélyben minden Pafszusok mozgásban vagynak; de semmi nevezetes történetről tudósítást nem vettünk, azokon-kivül; mellyekről már mi-is tudósítottuk a' mi Olvasóinkat; sőt — a' Hadi-Tanátsfól közelebb ki-adott történetek-is már megvalának, kevés külömbbséggel a' Kurir táskájában. — Szerim.

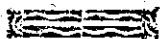
rimben a' fegyver-nyugvás még mind a' két részről szorgalmatosan tartatik, noha itt 10 Bataliomunk csak ugyan talpon áll. — Feldmarfal G. *Hadik*, a' mint kedves Kis-afszonyához küldött tulajdon Levele bizonyítja, egészen meg-gyógyult. — Seráskir *Abdi Eafa* 10-ezer néppel *Niszfzából* Jagodiu-felé bizonyosan meg-indult, hogy az ajtó előtt álló környülállásokhoz közelebb lehessen. — Itt Bétsben azt mondják, hogy a' múlt héten érkezett volna egy olyan Kurir Konstantinápolyból, ki a' Békesség munkájáról örvendetes hirt hozott volna; minekutánna a' Muszkák az ujj Török Tengeri Vezért is alkalmintnt meg-mosdotván, 12 hajóit fogták volna-el; melyről még egész bizonyos nem tudunk; már azt tudjuk, hogy a' Svédok csak ugyan nem ok-nélkül futták-el a' *Te Detm laudámúst*; mert a' fellyebb való tsatában a' Muszkákkal ők győzedelmeskedtek. — Az *Orsovai* Báfa máig sem állott-rá a' fegyver-nyugvásra. — A' múlt hónapnak 16 dikán, a' mi szél-ső-örizetünken *Döplitznél* 400 lovas Törökök jelennek meg ellenséges indulattal; de Generál *Vétsey* csak hamar segittségül érkezvén, az ellenségnek nem csak útát mutatott-vízfsza, hanem 30-at közüllök minden halotti pompa nélkül nyujtoztattak. ki az *Erdödi* Húszárok; közüllök pedig csak 7 esett-el, és 20-an sebet kaptanak. — Orsovánál a' Dunán 60 hajója áll készen az ellenségnek. — Ujj Palánkáról azt írják, hogy 7 hetekig tartott nyavallyájából, melly idő alatt a' szobájából sem jött-ki, a' m. hón. 19-dikén mutotta meg leg előbb magát F. M. G. *Hadik*; de már most elébbeni egészségére egészen

egészen helyre állott. — A' Gróf *Hedik* alatt lévő nagy Tábor, mely 6 hadi-testekre vagyon most osztva, 66 és fél Batalion gyalagokból; 45 és fél osztály lovasokból áll; mely 6 hadi-testről következően. — A' Téliörző Seregtől a' Táborhoz ment Kapitány *Dániel* Ur, ugy haljúk, Májorra tétetett. — Egy hónap alatt vagy a' békeiségről bizonyost hallunk, vagy olyan dolgok történnek, mellyeket nem is véltünk volna. Mi olyan emberek vagyunk, kik előtt a' Kabinét ajtai örökké zárva állanak — oda nem kukutsálhatunk; de a' környülállások-szerint így kell lenni: mert a' Spanyol és Frantzia Kurirók; kik itt a' békeiség közben-járói, jönnek és mennek. — A' nagy Tábornál a' leg-óltsóbb bornak itzéje 4 kr. Méhádiánál és másut 5. 6. 8. 10 kr., és a' leg-jóbbik 12 kr.; egy font hús 4 kr. miolta ő Felsege szorgalmatoskodik a' maga fegyveres népéről.

Jó északát Belgrád! már nem titok, hogy Báró *Laudon* az egész osztróm' módját, és az arra előre el-képzelt költségnek szám-vetését ő Felsegéhez felküldvén, mely költség szinte fél milliomra mégyen, azt a' feleletet adta ő Felsege, hogy tsak rajta; mely-szerint 60-ezer nép fogja ezt munkálódni; és minden készültek tétetnek már az osztrómra; mellyet következően Levelünkben írunk meg.

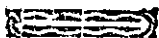
A' Felseges Tsáfszár a' maga egéségét már annyira vizsgálta-nyerte, hogy a' Kotsiba magától fel-ülhet; és kotsizhat.

*A Kérvés Magyar Kurirnak, Cseh-országból Plez-
ból! — 1789.*

A' Cseh-orzági Helvetica Confessiot-tartó Ecclésiáknak mostáni Superintendensé, ezftendeje már a' múlt Juliusnak utolsó napján, miólta a' keze alatt lévõ 36 Ecclésiáknak, (mellyek e' mái napig-is, a' jó rendhez, 's a' Prédikátorok tisztetségben való tartáfokhoz, 's az illendõségig lejendõ meg-betsül-
léfekhez szokni, tellyeséggel nem akarnak) ezekre való hozáfokban, 's jobb rendbe való szedésekben; az egész Tisztelendõ Társasággal edgyütt, mind azon útakon és módakon, mellyeket az idõ és alkalmatofság, 's azon minden generositás nélkül való Nemzetnek, természeti hajlandósága mutat, fáradozik. Ezen fáradozásának egy nevezetes része az, hogy a' Tsászári Királyi Felségnek kegyelmes parantsolatja mellett; minden ezftendõben edgyfzer, az egész Országban imitt amott lévõ Ekklésiákat, (mellyet-is, Generális-Visitáziónak nevezünk) feljártja, 's azon egészlen meg-hidegedett háládatlan Nemzetet, az Isten és az Uralkodó aránt való hûségre, engedelmeségre, a' Vallásban való álhataltságra, 's a' különbözõ, kiváltképpen pedig, az uralkodó Vallás aránt-való tsendes maga viselésére, és respectusra, mind Cathedrából, a' holott éri a' Vasárnap; mind pedig magános velek való beszélgetésében; intse, és serkentegesse. E' Generális-Visitázióban fáradozik az idén már a' Superintendens, szinte Tavasztól fogva, 's a' m. Jul. 8-dikán, el-érkeze ide-is mi-hozzánk Plez! vidékére, az itt lévõ Ekklésiák visitáziójára hól-is a' Visitationak vége lévén;

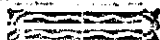
10-dikén a' múlt hónapnak bé-mene, a' töllünk tsak edgy mértföldnyire lévő, ujjonnan épült híres Ples Várának, kívül és belől való meg-szemlélésére; de minthogy most az idő háborús, (há szinte, egyébránt a' Silesiai határ-fzélektől, holott-is a' Vár építve van, nem félhetünk-is) nem éreztetett-bé a' Vár kapuján, mind addig, mig a' Komendánsnak, 'zélja 's hivatalja, magának hirül nem adatott; ki is éppen akkor, több Várbéli Tisztekkal edgyütt az ebédnél ülván; a' Superintendenst, a' vele-lévő Réf. Prédikátorral fel-hivatá, 's asztalához ülteté, megkérdezvén a' többek között azt-is, mitsoda Nemzetek; kik-is meg-mondván, hogy született igaz Magyar fjak, a' Komendáns még nagyobb sziveséggel, 's emberséggel látá, mint a' ki, maga-is ez előtt feküdvén Magyar-országban, jól tudja vala, mi az igaz Magyar fajta, akár észre, akár kardra, akár generositásra, ha akarja. Az Ekklésiák' állapotjáról egész informátziot adván a' Superintendens, a' Komendáns kívánságára az asztal-felett; az ebédnek vége lévén, 's illy nagy le-ereszkedését, a' Feldmarfal Lájdinánt ó Excellentiájának, a' Superintendens eléggé betsülni alig tudván, arra a' bátorságra vetemedik, hogy azt kéri-ki a' Komendánstól; méltoztatna, az ott lévő Réformátus katonáknak, 's az Ispotályban való betegeknek azt meg-engedni, hogy, mivel ők Réformátus Német nyelvü Prédikátort az Országban nem halgathatnak, 's következésképpen, az Uri Szent Vatsorával-is nem élhetnek, edgy bizonyos napon, melyet a' Komendáns határozná-meg, tehát szabad lenne a'

Superintendensnek, a' Németeknek, az ő született nyelveken az Uri Szent Vatsorát ki-fszolgáltatni, őket pedig előtte egy nappal, ahoz, annak rendi-szerint el-készíteni, annyival inkább, hogy ez éppen nintsen az ő Felsőge kegyelmes Rendelése ellen. A' Komendáns nem tsak meg-engedé, hanem arra kéré a' Superintendens, hogy, mivel a' Várban, a' katonák között, Német és Cseh nyelvű Réformátusok is vagynak, tehát, hogy annál inkább rendesebben, 's értelmesebben légyen-meg az Isteni tisztelet, tehát maga a' Superintendens, (kit nyelvére nézve, ha véreire nem is, született Németnek, mindég bélehet venni) 19-dik Juliusra, készüljen el egy katonás Prédikátzióra Németül, az ott leg-közelebb való Ref. Prédikátor pedig Csehül; melyet a' Superintendens igen nagy örömmel fel-válalván, rendelé Cseh nyelven prédikállani, a' Tsermillai Prédikátort, T. Csider Imre Urat, ki is Zemplin Vármegyében, Satorallya Ujhelyben való-si. Akkor azért a' Komendánstól el-bútsúzván, útjából haza-téré a' Superintendens, azon szép solennitáshoz annak rendi-szerint el-készülni; a' Komendáns pedig, a' Várban, és a' körül kivel dolgozó Refomrátus katonáknak ki hirdetteté, hogy 19-dikén Juliusnak, mind Német mind Cseh nyelven, az ő Vallásokhoz alkalmaztatott Isteni tisztelet, és az Uri Sz. Vatsorának ki-fszolgáltatása lesz, melyre ők jö eleve készüljenek, addig is, míg a' Superintendens, mind a' két nyelven maga őket el-készíteni, a' parolára Juliusnak 18-dikán ismét meg-jelenik. Meg is jelent azon terminusra, a' parola-szerint, szállit-

tat-

tatván egyenesen a' Komendáns házába; 19-dikben pedig jókor reggel, a' ki-rendelt más Pap-is Cseh nyelven, éppen hogy a' nagy első szakadás miatt, nem eshete-meg az Isteni tisztelet a' szabad levegő ég alatt, mint a' rendelés vala, hanem a' Komendánsnak két tágas, egymástól el-rekesztetett Palotáiban; edgyikben Németül, a' másikban pedig Csehül. Mivel pedig a' Komendáns meg-parantsoló vala, hogy a' Prédikátzió, mind a' kettő katonás legyen, melyben a' katonák hidjék-el azt, hogy éppen nem ellenkezik a' jó vitézséggel, a' jó Kereszténység, sőt inkább a' tanítja, de meg-is mutatja azt, hogy a' Hazát, utolsó tehetségig szeretni, a' Királynak hűséget esküdni, és meg-is tartani, a' Felsőbbeknek engedelmeskedni, 's a' verekedésnek véres piatván, férfúi szível edgy Keresztyén Vitéznek; az utolsó tsepp vérig, az ellenség ellen viaskodni; tehát e' kívánságára a' Komendánsnak, a' mostani háborús időre és az Uri Szent Vatsorával való éléshez képest a' katonákra nézve, váiafztá a' Superintendens, azon szép Marsra való Textust, mellyet az Izraelnek olly híres Vezére *Móses*, maga 5-dik Könyvének, 23-dik részének, 9 dik Versében, a' táborozó Izraelnek eleibe ira e' képpen: *Mikor Táborba szállasz a' te ellenséged ellen, megörizzed magadat minden gonosztól. T. Csider Ur pedig Cseh nyelven ezt: 1. Péter. 2. 17. az Istent féltjétek, a' Királyt tiszteljétek.* Kommunikáns katona, vala 300-an fellyül, kik között valának Evangélikus Keresztyének-is, jelentvén magokat előre, mind a' Komendánsnál, mind a' Papoknál. A' Komendáns:

dáns Csehül nem tudván; a' Német Isteni tiszteletre mené, egész Uri házával, és sok fő rendü Tisztekekkel edgyütt, 's egész Isteni tiszteletet végig várván, ugy meg-tettzett ő Excellentiájának a' Superintendens prédikállása, és Prédikáziója, az egész fényes gyülekezettel edgyütt, hogy rajta maga is de mások is sokan sűrűn könyvezének, és azon könyörgést, mellyet az Európában meg-háborodott békességnek, és a' F. Császár egészségenek, helyre állitásáraért, 's a' Törökön való győzedelemért, igen hathatósan, és szivet ébrefztő, 's meg-fatsaró buzgósággal monda az Isteni tisztelet után a' Superintendens, zokogás nélkül ki-nem álhatták. Szép renddel vége lévén az Isteni-tiszteletnek mind két helyen, az egész ebéd a' Superintendens ditséretiből, 's az Isteni-tiszteletben lévő edgyügyü, de szép és Apostoli Rend-tartásnak magasztalásából állott, nem győzven eléggé tsudálkozni azon, hogy a' született igaz Magyar, már nem a' nyelvéről, hanem gatyájáról lehet a' máj Németes Világban meg-ismérni. Ez nagy ditsékedése lehet a' Nemes Magyar Hazának, hogy született. tellvér fiai, idegen Nemzet között is tudnak kedvességet találni azok közt, kik a' Virtuust érdeme-szerint tudják betsülni. Láthatni innen azt is, hogy a' Vallás türedelmessége meg-van Külső-ország-on is a' fel-nyiltabb szemü rendek közt; mint azt is, hogy e' vala, a' leg-első Prédikázió Ples Várában, mely a' Helvetica Confessiót tartó Superintendenstől, és a' vele való Paptól tartatott. Ki is kéré a' Komendáns a' Superintendenstől a' Prédikázióját a' nyomtatásra melyet monda, melyet az is izeméremmel által ada. Be kár hát, hogy magok csak, a' Helv. Confessiót immel ámmal valló Csehek olly érzéketlenek, hogy Papjaiknak sem enni adni, sem azokat tisztetségben tartani nem akarják! mert a' Komendáns más nap, mind a' Superintendenst, mind a' vele való Papot, nagy ditséreték után meg-ajándékozá, 's útnak ereszté.